

UNES DADES ECONÒMIQUES DE FINALS DE LA II REPÚBLICA A MALLORCA

per LLORENÇ CARBONELL I PONÇ
TRADUCCIÓ DE L'ORIGINAL PER RAMON DÍAZ

No seria en absolut pretenció encapçalar aquest treball amb una breu resenya referent al "crack" econòmic mundial de l'any 29, ja que, inexorablement, les seves conseqüències haguessin pogut arribar a efectar, per motius de causa-efecte tots els capgiraments econòmics del moment.

Tampoc podem menysprear, com una de les causes determinants la sèrie de normatives —sense dubte la més important la llei de contingents— que fèien referència als principals productes d'exportació ni tampoc la política duita a terme per França amb els seus forts gravàmens aranzelaris cap a un comerç tradicional com el de les nostres Illes.

D'altra banda ens trobam enmarcats dins l'Estat espanyol i al seu tardà intent d'adveniment al procés industrial... basant-se quasi unilateralment la nostra riquesa en els productes de la terra... malgrat que despunti la indústria del calçat i de que el turisme està produint els seus primers beneficis seriosos.

Per acabar caldria remarcar que els incentius financers de Mallorca es trobaven greument disminuïts per les suspensions de pagaments que gravitaven sobre les entitats bancàries: Crèdit Balear, Banc Agrari i Banc de Lluchmajor.

Malgrat paresqui ambició aquest encapçalament, just exposaré en aquest breu article alguns aspectes marginals que puguin servir per un treball de major profunditat i caire científic posterior, amb més espai gràfic que ens permetés fer el corresponent anàlisi que pogués desenmascarar la cruïlla econòmica del moment.

PRODUCTES MALLORQUINS DE L'EPOCA

Basant-nos amb els que ens proporciona el camp hem de dir que la seva estructura és pràcticament la mateixa d'avui en dia amb predomini de la producció d'arbres per damunt els cereals, despuntant l'ametler molt per damunt de l'olivera, figueres, albercoquers, tarongers i llimoneres.

L'ametler mallorquí segueix despuntant per damunt la producció a nivell estatal del mateix, essent els principals centres consumidors: Marsella, Hamburg i Londres.

Durant el bieni 1933-34 foren unes 44.792 hectàrees* amb una producció d'uns 336.925 quintars mètrics, i amb un valor d'uns 20 milions de pessetes malgrat que a començaments de l'any 1936 el bessó experimentà un descens de preu d'un vint i cinc a un trenta per cent en relació als anys passats; això veient-se posteriorment alleugerada en els propers mesos per la demanda dels països sancionistes en relació amb Itàlia, principal competidor europeu en aquest producte, i la seva campanya a Abisínia.

La figuera, que tan bé s'integra a les condicions climàtiques i geogràfiques de la nostra illa assolí durant 1933-34 una producció de 300.500 quintars mètrics amb un rendiment de tres milions de pesetes en gran part destinats al consum local, a l'inversa de l'ametla, aprofitant les figues mallorquines i també en profit del bestiar perquè

* Totes les dades "quantitatives" han estat preses del "Boletín de la Junta de la Cámara Agraria y de Comercio e Industria" de Ciutat de Mallorca, entre els anys 1931-36.

i la fabricació d'alcohol encara que en controvèrsia amb els interessos vinícoles i la seva política proteccionista, així per ventura influí en que aquesta producció experimentàs una baixada de preu considerable.

Pel que fa a l'albercoc cal ressenyar la pujada relativament recent d'aquest producte i el posterior rendiment de la conserva de la seva molla que serveix per a una profitosa exportació ja que, durant l'any 1935, s'arribaren a exportar 963.332 Kgs. amb un valor de 184.513 pessetes or, al mateix temps que s'exportaven 107.182 kgs. d'albercocs secs per un valor de 113.479 pts. or en profit.

Pel que respecte a l'olivar es pot atribuir una superfície de 21.200 Hect. calculant-se a l'any 1934 més o manco 1.400.000 mil en tota l'illa.

Un caire important que no podem deixar al marge malgrat la desastrosa aparició l'any 1981 de la fil-loxera és que Mallorca encara era autosuficient dins el mercat local ja que el 1934 es conseguiren 127.125 hectòlitres de vi amb un valor de 2.796.750 pts.

Per finalitzar aquest compendi tendrem que significar també la importància del conreu de blat amb 17 milions de pessetes a l'any 1934, la patata 8 milions en una sola collita del mateix any i la relativa importància de la tomàtiga, prebes, etc., que gaire bé serveixen per abastir el consum local.

INDÚSTRIA

Aquest punt sempre ha suscitat polèmica en quant al seu estudi a Mallorca i qüestionant-se la magnitud de la mateixa i la seva importància socio-econòmica. Personalment m'arriscaré dient que se li hagi dat, dins aquest aspecte, massa importància i també que a la seva primera època s'hagués pogut formar en justa col·laboració amb el sector primari una indústria de transformació i conservació d'aliments que no va esser possible, tal vegada per la conjuntura del moment..., la veritat és que hi havia poca inversió en la indústria mallorquina i la situació d'aquests anys era de forta contracció econòmica.

La indústria del calçat sofria una forta depressió veient com la seva exportació es veuria dificultada, repercutint en els preus amb una considerable baixada per saturació del mercat local.

El Turisme pareix ocasionar els seus primers problemes estructurals ja que el nombre d'habitables arribà a estar en desequilibri amb el nombre de visitants produint a "la indústria hotelera" la necessitat de "planificació" que al llarg dels

EXPORTACIÓ

Dels productes que són expeditos directament des del Port de Ciutat (agrícoles) tenim referències dels països amb que més freqüència es comercia: Alemanya, França, Anglaterra, Argèlia, Bèlgica, Estats Units, Argentina, Mèxic, Uruguai i Suècia.

Cal remarcar la gran preocupació de la Càmera de Comerç de Ciutat, a l'igual que altres moltes de l'Estat espanyol, front al perillós desinterés mostrat en no fomentar una política de propaganda i afiançament comercial cap els països sud-americans ja que en els darrers anys aquest important comerç havia disminuït considerablement.

Les dades corresponents a l'any 1934 en referència a les partides més elevades són les següents:

França: amb 1.394.654 kgs. d'ametla en bessó per un valor de 1.716.474 pesetes or i 1.223.272 kgs. de molla de fruites diferents que feren un guany de 225.275 pts. or.

Es important la ramesa directe a Anglaterra de 1.892.060 Kgs. de patata amb un valor de 134.406 pts. or, i 1.305.771 kgs. de bessó d'ametla per 1.519.105 pts. or.

Per acabar Alemanya demanà 1.296.773 kgs. de bessó d'ametla cobrant 1.556.856 pts. or i 596.387 kgs. de fruita seca, sobre tot albercocs, per un valor de 363.009 pts. or.

Cal remarcar que per una millor valoració dels nostres productes i l'intent d'obertura cap a nous mercats, es celebraven periòdicament unes reunions de les altes esferes mallorquines per tal d'aconseguir crear una fira a Ciutat de Mallorca de prestigi internacional.

DARRERES DIRECTRIUS

Aquests petits detalls de caire econòmic que he senyalat s'ofegarien si no els poguessim incloure en tota la seva dimensió social..., per això esteim intentant donar forma a tota aquesta relació de dades, devent enfocar-lo dins una perspectiva de política de preus i comparar-la amb els salaris i a la mateixa vegada amb els del reste de la península, per tal de poder ténir un reflexe de la situació social a finals de la II República a la nostra illa.

Uns altres problemes podrien posar en clar tota aquesta dinàmica social com la dependència agrícola de Mallorca ciutat-camp, estudi del camp, erolat i del proletariat mallorquí amb la seva vertadera força i magnitud real poguent, així, arribar a estructurar-nos el quadre complet d'un proper treball.

FOTOGRAFIA: PERE BRU